

RUOKAVIRASTO
Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

Villieläinten tautiseurannat

Marja Isomursu

Ruokavirasto/Eläinterveystutkimus/ Villi- ja vesieläinpatologian jaosto

Ruokaviraston tiedepäivä

23.11.2022

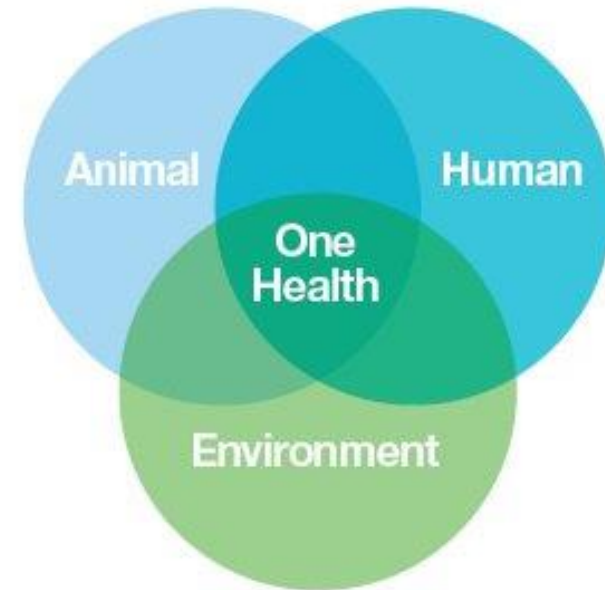

Villieläinten taudit

- Virukset, bakteerit, loiset, prionit

Yhteisen terveyden käsite (One Health):

- Ihmisten terveys
- Kotieläinten ja luonnoneläinten terveys
- Ympäristön terveys

→ muutokset yhdessä osiossa voivat vaikuttaa myös toisiin

- Elinympäristömuutokset ihmistoiminnan takia
- Jotkut eläinlajit voivat hyötyä, monet kärsivät

Villieläintautiseurannan avulla

- Pyritään löytämään luonnossa leviävät uudet taudit
- Seurataan ennestään tunnettujen tautien esiintymistä ja esiintymisen muutoksia
- Riistalajien terveys – vaikutus riistalihan käyttöön ja riistakantoihin
- Uhanalaisten lajien suojeleminen
- Voidaan osoittaa maan tautivapaus
- Selvitetään eläinten siirtoihin liittyviä riskejä
- Tuotetaan tietoa villieläintauodeista tautitorjuntaa varten myös kansainvälisesti
- Seurataan aktiivisten taudintorjuntakampanjoiden onnistumista
- Pystytään toimimaan ennaltaehkäisevästi ja kohdistamaan voimavaroja oikein

RUOKAVIRASTO

Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

Yleinen villieläintautiseuranta

Pohjoismainen traditio: koko kansa seurannassa mukana

- Tutkitaan **kuolleenä löytyneitä ja sairaaksi epäiltyjä eläimiä**
 - Näistä tautitapaukset löytyvät todennäköisimmin
- Eläinnäytteitä voi lähettää maksuttomaan tutkimukseen valtion laitokseen jokainen kansalainen
 - Ruokavirasto, Oulun toimipaikka
 - Mukana myös Helsinki (virukset, prionit; villisiat), Kuopio ja Seinäjoki
- Tutkitaan **kaikkia luonnonvaraisia eläinlajeja** koko maan alueelta
- Heikkous: opportunistista, saadaan se mitä ihmisten eteen sopivasti sattuu
 - Toisaalta: sama ”näytevinouma” jatkuvasti -> muutoksia voi havaita!

Peruskauraa...

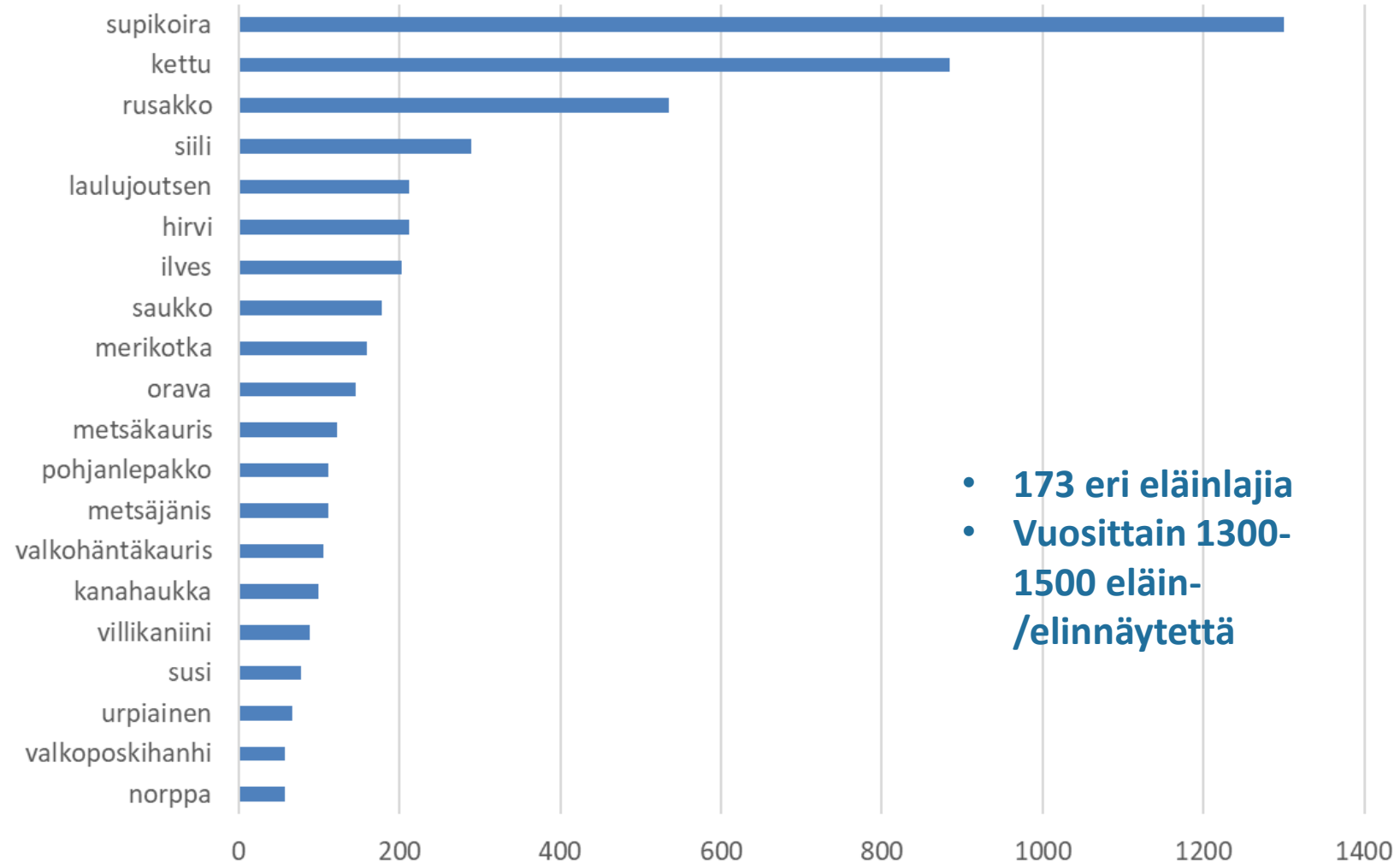

...ja ei-niin-perus-

Tutkituimmat eläinlajit 2018-2022 Top 20

- **173 eri eläinlajia**
- **Vuosittain 1300-1500 eläin-/elinnäytettä**

RUOKAVIRASTO
Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

Kohdennetut seurannat

Rabies

- Rabies on nisäkkäillä esiintyvä, kuolemaan johtava virustauti
 - **Zoonoosi**, tappaa myös ihmisen
 - Tarttuu tyypillisesti puremahaavoista
 - Luonnossa yleiset petoeläimet kuten ketut ja supikoirat tärkeimpiä kohdelajeja - metsärabies
 - Suomessa todettu villeissä petoeläimissä viimeksi vuonna 1989
 - Lepakoilla omat rabiesviruksensa, todettu Suomessa viimeksi 2017
- Rabiasta on esiintynyt nisäkkäissä laajalti Itä-Euroopassa 2000-luvulla

Metsärabiasta torjutaan rokotuksin

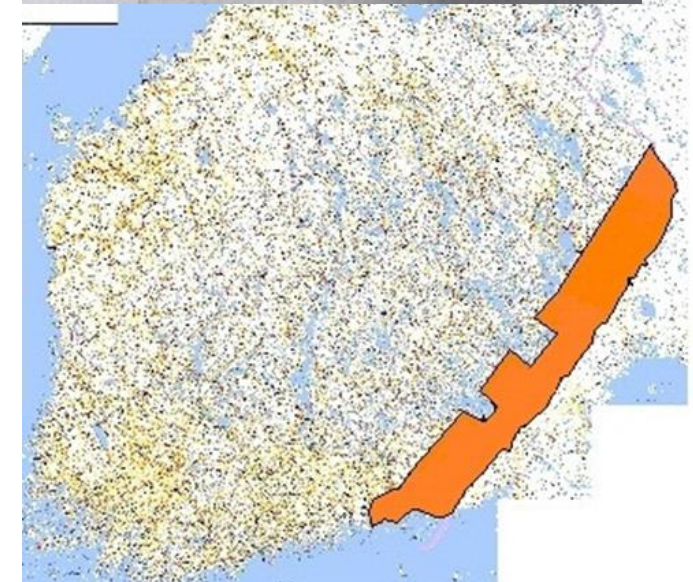

Rabiessyöttirokotukset

- Rabiessyöttirokotteet levitetään pienlentokoneesta joka syysyys-lokakuussa kaakkoisrajalle (maa-ala n. 9 000 km²)
- 180 000 syöttirokotetta/kerta
- Tavoite: luodaan **vastustuskykyisten eläinten vyöhyke** riskialueelle
- Kampanjaa seurataan **metsästäjien avulla**: tutkitaan metsästettyjä kettuja ja supikoiria (360 kpl/vuosi)
 - Verinäyte: rokotteen aiheuttamat vasta-aineet
 - Leukaluunäyte: syötin merkkiaine (tetrasykliini)
- EU:lta rahoitusta, raportointi vuosittain

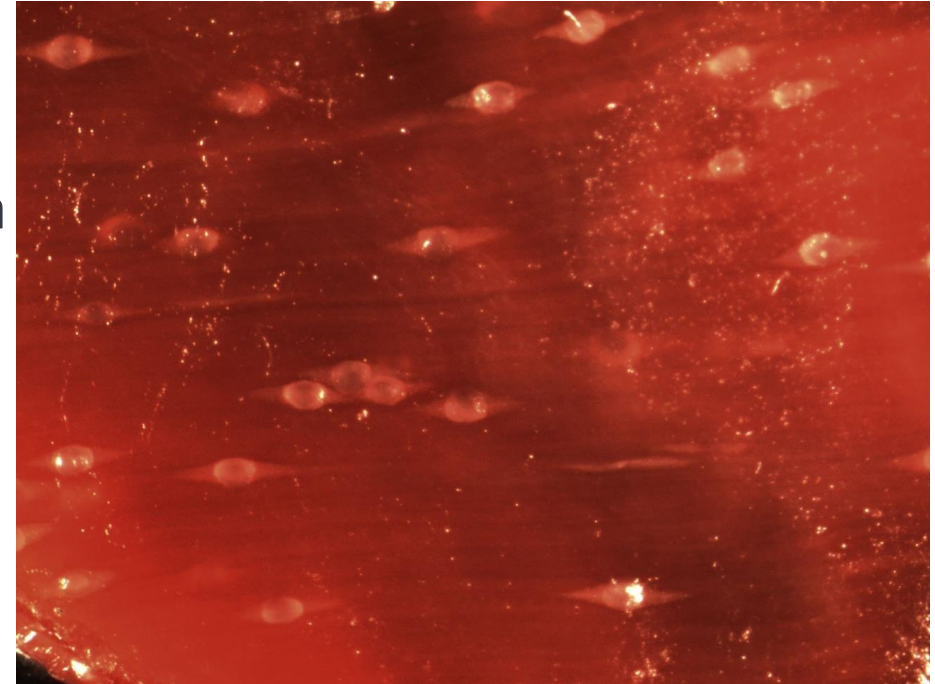
Kuva: Tiina Nokireki

Trikinella-lihasloinen (trikiini)

- *Trichinella*-suvun sukkulamato, jonka tartunnalliset toukat elävät isäntäeläimen lihassoluissa; **zoonoosi**
- Tartunnan saa syömällä toukkia sisältävää raakaa lihaa
- **Yleinen monissa Suomen villeissä petoeläimissä**
 - esiintyvyys: ilves 45 %, supikoira 39 %, karhu 4 %
 - todetaan myös petolinnuissa
- Seurataan jatkuvasti esiintymistä villieläimissä
 - Tartuntapaine kotieläimiin ja ihmisiin
 - Esiintymisen muutokset (esim. eri trikinellalajien yleisyys)
- Tutkitaan useita satoja erilajisten eläinten lihasnäytteitä vuosittain

Trikinelloja supikoiran lihaksessa

Myräekinokokki *Echinococcus multilocularis*

- Myräekinokokki on koiraeläinten heisimato, jonka väli-isäntiä ovat myyrät
 - Voi tarttua koirien/kettujen/supikoirien ulosteista ihmisiin = **zoonoosi**
- **Ei ole todettu Suomessa!**
- Seurannan tavoite: Pyritään osoittamaan Suomen **tautivapaus** ts. maassa ei esiinny myräekinokokkia
- Tautivapaus on edellytyksenä **maahantuotavien koirien lääkitysvaatimukselle**, joka on tärkeä loisen tahattoman maahantuonnin estämiseksi
- Toteutus metsästäjien avulla: Tutkitaan metsästettyjä tai muuten kuolleita **kettuja ja supikoiria** kaikkialta Suomesta loisen varalta n. 500 kpl/ vuosi
- EFSA arvioi vuosittain seurannan tulokset

Afrikkalainen sikarutto (African swine fever ASF)

- **Ei ole todettu Suomessa** – esiintyy laajalti Itä- ja Keski-Euroopassa
- Sikojen virustauti
 - Sioissa korkea kuolleisuus -> **uhka sikataloudelle; virus ei tartu ihmiseen**

Aktiivinen torjuntaohjelma käynnissä

1. Näytteenkeruu villisioista - metsästäjät
 - Palkkio jos löytää kuolleen villisian, palkkio metsästetyn villisian elin- ja verinäytteistä
2. Metsästystä tehostettu kannan kasvun hillitsemiseksi
 - Ympärivuotinen metsästys
3. Tiedotuskampanjat
 - Metsästäjät, matkailijat, sikatilalliset, luonnossaliikkujat
4. Suomalainen villisikatutkimus käynnissä (LUKE)
 - Lähetinpannat, korvamerkit; naaraiden lisääntymisbiologia

Muita seurattavia tauteja:

- Lintuinfluenssa: vesilinnut, petolinnut, kanalinnut ym.
- Zoonoottinen potentiaali vaihtelee
- Hirvieläinten näivetystauti: hirvi, metsäpeura, poro, metsäkauris, valkohäntäkauris
- Zoonoottinen potentiaali tn. pieni
- Salmonella: linnut ja nisäkkäät
- Tularemia eli jänisrutto: metsäjänis, rusakko, jyrsijät
- Hirviekinokokki: hirvieläimet, susi
- Zoonoottinen potentiaali suuri

Lisää tietoa villieläintautiseurannoista:

